

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
доц. Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

“ 07 ” 08 2023 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
ОБСТЕЖЕННЯ ТА ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____

Спеціальність _____ 223 Медсестринство _____

Освітній ступінь _____ бакалавр _____

Курс навчання _____ I _____

Форма навчання _____ очна (денна), дистанційна _____

Кафедра догляду за хворими та вищої медсестринської освіти

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти

Протокол від “ 30 ” травня 2023 року № 17

Завідувач кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти
д.мед.н., професор _____ Ігор ПЛЕШ

Робочу програму схвалено на засіданні предметної методичної комісії з медсестринської справи та лабораторної діагностики

Протокол від “ 31 ” травня 2023 року № 5

Голова предметно-методичної комісії медсестринської справи та лабораторної діагностики
д.мед.н., професор _____ Ігор ПЛЕШ

Чернівці – 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	догляду за хворими та вищої медсестринської освіти
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Плеш Ігор Антонович, завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор pian@meta.ua Борейко Лілія Дмитрівна, кандидат медичних наук, доцент borejko.liliya@bsmu.edu.ua Перижняк Алла Іванівна, кандидат медичних наук, асистент peryzhniak.alla@gmail.com
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/doglyadu-za-hvorimi-ta-vishhoyi-medsestrinskoyi-osviti/
Веб-сайт кафедри	http://doglad.bsmu.edu.ua/
E-mail	vmo@bsmu.edu.ua
Адреса	м.Чернівці, вул. Руська, 87
Контактний телефон	+38 (0372) 58-55-57

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Лекції	24
Практичні заняття	56
Самостійна робота	70
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Навчальна програма з дисципліни “Обстеження та оцінка стану здоров’я людини” охоплює розділи: загальні методи клінічного обстеження хворого, методику обстеження хворих з захворюваннями органів дихання, органів травлення, нирок, крові, ендокринної системи. Кожна нозологічна форма повинна бути висвітлена студентами по єдиній схемі: суть захворювання, клінічна картина із загальними характерними клінічними синдромами, ускладненнями. При кожному захворюванні повинні бути відтворені студентами етапи діагностичного пошуку: скарги, анамнез захворювання та життя, фізичне обстеження хворого (огляд, пальпація, перкусія, аускультация; лабораторно-інструментальні методи дослідження, виставлення сестринського діагнозу.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-procesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти . (<https://www.kmu.gov.ua/npas/248149695>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>)

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролю) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Анатомія людини	Клінічне медсестринство у внутрішній медицині
Фізіологія	Клінічне медсестринство в педіатрії
Основи медсестринства	Клінічне медсестринство в хірургії
Медсестринство у внутрішній медицині	
Медсестринська етика та деонтологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни “Обстеження та оцінки стану здоров'я людини” є вивчення методів виявлення і діагностування функціональних та органічних реакцій людини на існуючі та потенційні проблеми здоров'я.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Обстеження та оцінка стану здоров'я людини” є удосконалення теоретичних знань та практичних вмінь з таких розділів як:

- визначення стану здоров'я людини;
- обстеження пацієнта та виявлення відхилення від норми;
- методики обстеження людини по системах;
- основні патологічні симптоми при захворюваннях внутрішніх органів;
- значення лабораторного та інструментального обстеження;
- роль медичної сестри у лікувально-діагностичному процесі;
- особливості роботи з різними категоріями пацієнтів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- **інтегральна** - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- **загальні:**
- ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК11. Здатність працювати в команді.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

- **спеціальні (фахові, предметні):**
- ФК01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.
- ФК02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.
- ФК03. Задоволення потреб пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.
- ФК06. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК07. Збереження власного здоров'я медичної сестри при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.
- ФК13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Проводити медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані результати. У закладі охорони здоров'я та у хворого вдома, шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їхніми родичами чи близькими з її оточення, хворою дитиною та батьками, уміти збирати скарги, анамнез захворювання, анамнез життя, алергологічний анамнез, епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані.

ПРН 2. Проводити медсестринську діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. У закладі охорони здоров'я та у хворого вдома вміти виявляти проблеми пацієнта, оцінювати їхню першочерговість та встановлювати медсестринський діагноз.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання. У закладі охорони здоров'я, вдома у пацієнта вміти складати план медсестринських втручань для вирішення конкретних проблем пацієнтів різного віку

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Обстеження та оцінка стану здоров'я людини” студент повинен:

знати: суб'єктивне обстеження пацієнта; об'єктивне обстеження пацієнта (огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) систем дихання, кровообігу, травлення, нервової, ендокринної

систем, органів кровотворення, чуття, опорно-рухового апарату; підготовку пацієнта до рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових, радіоізотопних, функціональних методів обстеження тощо; основні причини та механізм розвитку захворювань; основні симптоми та синдроми різних захворювань внутрішніх органів; оцінку стану здоров'я пацієнта; основи медичної етики та деонтології; чинні накази МОЗ України та контролювати їх виконання молодшими спеціалістами; правила техніки безпеки і охорони праці;

вміти: проводити суб'єктивне обстеження пацієнта; проводити об'єктивне обстеження пацієнта (огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) систем дихання, кровообігу, травлення, нервової, ендокринної систем, органів кровотворення, чуття, опорно-рухового апарату; складати план додаткового обстеження при різних захворюваннях; оцінювати результати досліджень (лабораторних та інструментальних); контролювати якість підготовки пацієнта до рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових, радіоізотопних, функціональних методів обстеження тощо; перевіряти якість забору матеріалу (крові, сечі, калу, харкотиння, жовчі, шлункового вмісту, слини); оцінювати стан здоров'я пацієнта; установлювати попередній клінічний та медсестринські діагнози; проводити диференціальну діагностику; дотримуватись основ медичної етики та деонтології; контролювати виконання чинних наказів МОЗ України молодшими спеціалістами; дотримуватись правил техніки безпеки і охорони праці в галузі.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ЄКТС.

Програма структурована на змістовні модулі:

Змістовий модуль 1. Методи клінічного обстеження пацієнтів

Здоров'я, хвороба, резистентність, адаптація. Методи клінічного обстеження органів та систем

Конкретні цілі:

- знати визначення поняття здоров'я, хвороби, передхвороби, адаптації;
- знати фізіологічні показники діяльності організму для різних вікових груп;
- розуміти роль спадкового та алергологічного анамнезу в діагностиці захворювань;
- знати особливості збору анамнезу в людей різного віку;
- знати основні причини та механізм розвитку захворювань;
- знати і дотримуватись основ медичної етики та деонтології;
- складати план проведення медичної реабілітації при різних захворюваннях;
- проводити навчання пацієнтів і членів їх родин з метою адаптації в стресових ситуаціях;
- проводити суб'єктивне обстеження пацієнтів;
- проводити об'єктивне обстеження (огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию);
- виконувати пальпацію (глибоку, поверхневу, бімануальну, ковзну, поштовхоподібну);
- проводити перкусію (посередню, безпосередню, порівняльну, топографічну);
- проводити аускультацию;
- знати поняття “симптом” і “синдром”;
- знати значення допоміжних методів обстеження в постановці діагнозу;
- формулювати попередні діагнози;
- вміти спілкуватися з пацієнтами різних вікових груп на засадах медичної етики та деонтології;
- дотримуватись правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 1. Здоров'я, передхвороба, хвороба. Стрес і виникнення захворювань.

Визначення поняття здоров'я, хвороби, передхвороби. Визначення в хворобі двох протилежних процесів: фізіологічного і патологічного (поломка). Аналіз діагнозів та їх

оформлення. Визначення видів діагнозу. Відмінності поняття “медичний діагноз” та “медсестринський діагноз”.

Загальні адаптаційні реакції. Аналіз прикладів адаптації в житті. Визначення типів адаптаційних реакцій та стадій процесу адаптації: фізіологічна (термінова) і морфологічна (тривала). Аналіз градації стрес-реакцій за Г. Сельє. Виявлення значення стресу у виникненні патологічного процесу.

Роль і значення спадкового та алергологічного анамнезу в діагностиці захворювань. Алергени, види алергенів, розподіл їх за групами. Медикаментозна алергія. Лікувальні засоби, що спричинюють алергію. Харчова алергія.

Визначення старіння людини, як закономірного, біологічного процесу. Розбір аспектів старіння. Визначення відмінності між поняттями старість і старіння. Комплекс захворювань, що найчастіше діагностуються в людей похилого віку. Виявлення особливостей збору анамнезу в людей похилого віку. Визначення самооцінювання здоров'я (приклади визначень). Аналіз вікових змін дихальної, серцево-судинної, травної систем.

Тема 2. Суб'єктивне та об'єктивне обстеження пацієнтів

Суб'єктивне обстеження пацієнта медсестрою. Значення опитування пацієнта в клініці. Складання схеми проведення розпитування: паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя. Розподіл скарг пацієнта на головні та додаткові. Виявлення скарг. З'ясування їх причин та умов виникнення, часу виявлення цього прояву, інтенсивності відчуттів, характеру проявів скарги, тривалості явища, впливу ліків та інших засобів.

Збирання клініко-генеалогічного анамнезу. Складання схем сімейних родоводів. Спадковість і спадкова (генотипічна) схильність, відмінність між ними. Визначення генетично встановлених типів спадковості (аутосомно-домінантний, аутосомно-рецесивний, спадковість, зщеплена зі статтю).

Розбір спадкових захворювань. Виявлення проблем у пацієнтів з алергією.

Об'єктивне обстеження (status praesens). Техніка проведення загального огляду (inspectio). Аналіз плану проведення загального огляду пацієнта.

Розгляд плану проведення пальпації (palpatio). Поверхнева і глибока пальпація. Техніка проведення, умови проведення.

Проведення перкусії (percussio). Види перкусії: посередня та безпосередня. Аналіз звуків, що утворюються при перкусії. Розбір топографічної і порівняльної перкусії, основних правил перкусії.

Проведення аускультатії (auscultatio). Засвоєння правил проведення аускультатії.

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці при обстеженні пацієнтів.

Обстеження органів дихання та кровообігу

Конкретні цілі:

- знати основні скарги та симптоми при захворюваннях органів дихання і кровообігу;
- проводити суб'єктивне обстеження пацієнтів із захворюваннями органів дихання та кровообігу;
- проводити об'єктивне обстеження (огляд грудної клітки, ділянки серця і великих судин);
- виконувати пальпацію грудної клітки, ділянки серця;
- виявляти голосове тремтіння, бронхофонію, верхівковий поштовх;
- проводити перкусію легень порівняльну і топографічну, визначати межі легень;
- проводити перкусію серця, визначати межі серця, ширину судинного пучка;
- проводити аускультатію легень та серця в нормі та при патології;
- знати основні та патологічні звуки при вислуховуванні серця та легень;
- досліджувати артеріальний пульс;

- вимірювати артеріальний тиск на руках і ногах;
- знати допоміжні методи обстеження дихальної та серцево-судинної системи;
- формулювати попередні діагнози при патології системи дихання та кровообігу;
- дотримуватися правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 1. Опитування та фізичні методи обстеження системи дихання

Опитування пацієнта: паспортна частина, скарги (задишка, кашель, біль у грудній клітці, кровохаркання), значення для діагностики. Аналіз особливостей збирання анамнезу хвороби та анамнезу життя.

Фізичні методи обстеження пацієнта. Проведення огляду грудної клітки. Форми грудної клітки (нормальна і патологічна). Визначення типу дихання (грудний, черевний і змішаний). Виявлення патологічних видів дихання (дихання Куссмауля, Біота, Чейн—Стокса, Грокка).

Проведення пальпації грудної клітки, визначення голосового тремтіння. Проведення перкусії легень. Порівняльна і топографічна перкусія (поняття, техніка проведення).

Проведення аускультатії легень. Техніка. Аналіз основних дихальних шумів. Виявлення видів патологічного дихання, побічних дихальних шумів.

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 2. Методика дослідження серцево-судинної системи

Значення розпитування, скарг при патології серцево-судинної системи. Проведення огляду пацієнта (положення, шкірні покриви, набряки — загальний огляд); огляду ділянки серця і периферичних судин (серцевий горб, серцевий поштовх, верхівковий поштовх, “танець каротид”, симптом Мюссе, капілярний пульс).

Проведення пальпації ділянки серця (визначення верхівкового поштовху, техніка проведення обстеження). Проведення перкусії серця. Визначення відносної та абсолютної тупості серця.

Аускультатія серця. Аналіз процесу утворення тонів серця (клапанний, м’язовий, судинний, передсердний компоненти). Аналіз місць проєкції клапанів і місць вислуховування клапанів. Визначення характеристик нормальних і патологічних тонів серця. Вимірювання пульсу і артеріального тиску.

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Обстеження травної, сечової, ендокринної та нервової систем

Конкретні цілі:

- знати основні скарги та клінічні симптоми захворювань органів травлення, сечової, ендокринної та нервової систем;
- проводити суб’єктивне обстеження пацієнтів;
- проводити об’єктивне обстеження (огляд ротової порожнини та ділянки живота);
- виконувати пальпацію живота (поверхневу та глибоку);
- проводити перкусію органів черевної порожнини;
- пальпувати і визначати розміри печінки, нижню межу шлунка;
- виявляти вільну рідину в черевній порожнині;
- виявляти симптоми Щоткіна—Блюмберга, Ортнера, Кера, Мерфі, френікус-симптом;
- проводити пальпацію підшлункової залози;
- проводити пальпацію нирок і сечового міхура, визначати симптом Пастернацького;
- провести огляд і пальпацію щитоподібної залози;
- проводити об’єктивне обстеження (зовнішній вигляд, психічний статус, порушення пам’яті, мислення, емоційної сфери, інтелектуального розвитку, свідомості);
- виконувати дослідження функції черепномозкових нервів;

- досліджувати гостроту зору, поля зору, корнеальний рефлекс, реакцію зіниць на світло, стан кон'юнктиви, ністагм;
- перевіряти нюх та слух;
- визначати сухожилкові, шкірні та патологічні рефлекси;
- визначати больову, тактильну і температурну чутливість;
- оцінювати стан вегетативної нервової системи;
- формулювати попередні діагнози при патології травної, сечової, ендокринної та нервової систем;
- знати допоміжні методи обстеження травної, сечової, ендокринної та нервової систем;
- формулювати попередні діагнози;
- дотримуватися правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 1. Обстеження системи органів травлення

План та значення опитування, скарг при захворюваннях травної системи. Проведення огляду (загальний огляд пацієнта, спеціальний огляд, пов'язаний з патологією органів травлення. Огляд ротової порожнини, ділянки живота.

Проведення поверхневої та глибокої, методичної ковзної пальпації живота за методом Образцова—Стражеска (шлунок, кишки, печінка, підшлункова, жовчний міхур). Аналіз умов і техніки проведення.

Проведення перкусії органів черевної порожнини (симптом Менделя, шум плеску, симптом Василенка). Визначення абсолютної тупості печінки. Аналіз розмірів печінки.

Застосування методу аускультатії при визначенні стану органів черевної порожнини (умови і техніка).

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 2. Дослідження сечової та ендокринної систем

Значення опитування, скарг при обстеженні сечової системи. Проведення перкусії (симптом Пастернацького) при обстеженні сечової системи. Аналіз даних пальпації поперекової ділянки за методом Образцова—Стражеска.

Проведення пальпації нирок і сечового міхура за методами Боткіна, Образцова—Стражеска і балотуючої пальпації (метод Бойона). Визначення симптому Пастернацького.

Значення опитування, скарг при обстеженні ендокринної системи. Проведення огляду і пальпації щитоподібної залози (умови, техніка). Вимірювання поперечного розміру та окружності шиї. Огляд пацієнтів з ендокринною патологією (вираз обличчя, зріст, пропорції тіла, маса тіла, характер шкіри, волосяний покрив, м'язова система).

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 3. Оцінювання стану нервової системи. Обстеження зору та органів слуху

Оцінювання стану свідомості пацієнта (ясна свідомість, ступор, сопор, кома). Дослідження рефлекторно-рухової функції нервової системи (довільні рухи, рефлекси, мимовільні рухи, координація рухів), чутливості; рефлекси поверхневі, глибокі та патологічні. Дослідження функції черепних нервів, кори великого мозку, вегетативної нервової системи.

Визначення центрального зору, гостроти зору, зорових полів, кольоровідчуття, периферичного зору, світловідчуття, бінокулярного зору. Зовнішній огляд, умови і техніка обстеження. Послідовність зовнішнього огляду (слизова оболонка повік, повії, слізний мішок та ін.). Техніка вивороту верхньої повіки. Огляд очного яблука, рогівки, райдужки. Проведення дослідження в прохідному світлі. Ознайомлення з проведенням офтальмоскопії.

Дослідження корнеального рефлексу, реакції зіниць на світло, стану кон'юнктиви. Виявлення ністагму. Зміни повік, склери, кон'юнктиви.

Дослідження слуху. Перевірка слуху, аудіометрія. Проведення проби Вебера, Рінне, Швабаха. Причини зниження слуху. Обстеження слуху в пацієнтів різного віку.

Дотримання правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Змістовний модуль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання та кровообігу

Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання

Конкретні цілі:

- знати основні скарги та клінічні симптоми захворювань системи дихання;
- проводити об'єктивне обстеження (зовнішній огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) органів дихання;
- розрізняти поняття “симптом” і “синдром”;
- виявляти об'єктивні пальпаторні, перкуторні та аускультативні ознаки синдромів ущільнення бронхолегеневої тканини, бронхоспазму, порожнини в легенях, наявності рідини в плевральній порожнині;
- складати план додаткового обстеження при захворюваннях органів дихання;
- установлювати попередні клінічні діагнози;
- проводити диференціальну діагностику синдромів;
- знати класифікацію та клінічні прояви дихальної системи;
- диференціювати больовий синдром у лівій половині грудної клітки при різних захворюваннях;
- дотримуватися правил особистої гігієни, техніки безпеки та охорони праці.

Тема 1. Діагностика синдромів легеневої патології

Аналіз понять синдрому ущільнення бронхолегеневої тканини та синдрому бронхоспазму. Аналіз понять синдромів наявності рідини в плевральній порожнині, порожнини (деструкції) в легеневій тканині, підвищеної пневматизації. Гостра та хронічна дихальна недостатність.

Опитування, збирання скарг пацієнтів; виявлення об'єктивних пальпаторних, перкуторних та аускультативних ознак синдромів ущільнення бронхолегеневої тканини, бронхоспазму, порожнини в легенях, наявності рідини в плевральній порожнині. Аналіз рентгенологічних змін при цих синдромах. Комплекс обов'язкових та додаткових методів обстеження, які призначають з метою уточнення діагнозів. Оцінювання стану тематичних пацієнтів.

Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів кровообігу

Конкретні цілі:

- знати основні скарги та клінічні симптоми захворювань системи кровообігу;
- проводити об'єктивне обстеження (зовнішній огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) органів серцево-судинної системи;
- розрізняти поняття “симптом” і “синдром”;
- виявляти об'єктивні пальпаторні, перкуторні та аускультативні ознаки синдромів захворювання органів кровообігу;
- складати план додаткового обстеження при захворюваннях органів серцево-судинної системи;
- установлювати попередні клінічні діагнози;
- проводити диференціальну діагностику синдромів;
- знати класифікацію та клінічні прояви серцевої та судинної недостатності;
- знати причини розвитку, клінічні прояви синдрому ішемії та ураження міокарда;
- знати причини розвитку есенціальної артеріальної гіпертензії, класифікацію, ускладнення;
- виявляти клінічні прояви порушення ритму та провідності серця, больового синдрому в лівій половині грудної клітки, артеріальної гіпертензії;

- проводити й аналізувати ЕКГ пацієнтів;
- проводити диференціальну діагностику болю в грудній клітці;
- виявляти синдром ішемії та ураження міокарда при ІХС;
- встановлювати попередні клінічні діагнози;
- диференціювати больовий синдром у лівій половині грудної клітки при різних захворюваннях;
- знати класифікацію та клінічні прояви аритмій;
- складати план додаткового обстеження при захворюваннях серця та судин;
- дотримуватися правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 1. Особливості обстеження пацієнта із синдромом недостатності кровообігу та порушення ритму серця

Аналіз поняття “недостатність кровообігу”. Класифікація недостатності кровообігу: серцева і судинна (клінічні приклади). Виявлення клінічних проявів серцевої недостатності (задишка, ціаноз, набряки, зміни в інших органах).

Виявлення проблем у пацієнтів із серцевою недостатністю (гострою і хронічною, право- і лівошлуночковою, право- і лівопередсердною). Визначення проблем у пацієнтів із судинною недостатністю. Комплекс обов’язкових та додаткових методів обстеження, які призначають з метою уточнення діагнозів. Оцінювання стану тематичних пацієнтів.

Виявлення клінічних проявів при порушенні функції синусового вузла (синусова тахікардія та брадикардія). Оцінювання порушень автоматизму серця, при аритміях, зумовлених порушенням функції збудливості міокарду. Аналіз ЕКГ, діагностики при даному синдромі. Оцінювання стану тематичних пацієнтів.

Виявлення клінічних проявів та ЕКГ ознак тріпотіння і миготіння шлуночків. Аналіз порушень функції провідності серця — блокади (АВ, шлуночкові, передсердні). Миготлива аритмія та тріпотіння передсердь. Аналіз ЕКГ.

Надання невідкладної допомоги при вказаних порушеннях ритму.

Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 2. Обстеження пацієнта з больовим синдромом у лівій половині грудної клітки, з гіпертонічною хворобою

Виявлення характерних клінічних проявів больового синдрому в лівій половині грудної клітки при різних захворюваннях і патологічних станах. Проводити диференціальну діагностику болю за допомогою функціональних, інструментальних та лабораторних досліджень. Скласти план обстежень при різних захворюваннях.

Класифікація, причини розвитку гіпертонічної хвороби, її ускладнення. Класифікація, клінічні прояви та ускладнення есенціальної артеріальної гіпертензії. Провести диференціальну діагностику артеріальної гіпертензії. Скласти план обстеження пацієнта з гіпертонічною хворобою відповідно до затверджених протоколів.

Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 3. Прояви синдрому ішемії та ушкодження міокарда

Аналіз класифікації ІХС. З’ясувати причини розвитку синдрому ураження міокарда, клінічні прояви. Синдром ішемії та ураження міокарда при ішемічній хворобі серця, основні клінічні прояви. Проводити диференціальну діагностику різних форм ІХС (раптова смерть, стенокардія, інфаркт міокарду). Визначити діагностичні критерії (анамнез і клініка, зміни на ЕКГ, лабораторні патогномонічні зміни) для діагностики цих захворювань. Скласти програму обстеження пацієнта за наявності синдрому ішемії та ушкодження міокарда.

Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів травної та сечової систем
Конкретні цілі:

- знати причини розвитку, клінічні прояви та ускладнення синдромів при захворюваннях шлунку, кишок і сечової системи;
- знати типи та механізм розвитку жовтяниць;
- проводити диференціальну діагностику жовтяниць;
- виявляти клінічні прояви захворювань шлунку: больовий, шлункової диспепсії, підвищеної секреторної функції, ахілії, кровотечі;
- виявляти клінічні прояви больового синдрому в черевній порожнині, синдрому кишкової непрохідності, ураження тонкої кишки, порушення всмоктування, діареї, дегідратації, закрепи, синдрому кишкової кровотечі;
- виявляти клінічні синдроми при захворюваннях сечової системи (набряковий, больовий, сечовий, нефротичний);
- знати особливості обстеження пацієнтів з набряковим синдромом;
- диференціювати набряки при різних захворюваннях;
- установлювати попередні клінічні діагнози;
- складати план додаткового обстеження при захворюваннях шлунку, кишок, печінки, жовчного міхура та сечової системи;
- дотримуватися правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 1. Основні клінічні синдроми при захворюваннях шлунку і кишок

Розпізнавати клінічні синдроми при захворюваннях шлунку: больовий синдром, шлункова диспепсія, підвищена секреторна функція, ахілія, кровотеча. Алгоритм обстеження пацієнта при цих синдромах. Значення збирання анамнезу для діагностики.

Проведення езофагогастродуоденоскопії, рентгенологічного дослідження шлунку, фракційного дослідження шлункового вмісту, їхнє значення для діагностики. Інтерпретація даних лабораторних, рентгенологічних та інструментальних методів обстеження при цих синдромах. Аналіз хвороб пацієнтів.

Методика обстеження кишок. Розпізнавання клінічних проявів (больового, диспептичного синдромів, кишкової непрохідності, діареї, закрепи, кишкової кровотечі). Збирання анамнезу, фізичні методи обстеження (огляд, пальпація, перкусія) пацієнта при цих синдромах.

Аналіз даних лабораторних та інструментальних методів обстеження при цих синдромах. Аналіз хвороб пацієнтів відповідно до протоколу.

Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 2. Особливості обстеження пацієнта з жовтяницею. Методика обстеження пацієнта з набряковим, больовим та сечовим синдромом

Проаналізувати класифікацію жовтяниць. Диференціювати форми жовтяниць за лабораторними показниками. Скласти план обстеження пацієнтів із жовтяницями. Розв'язати тематичні задачі.

Основні клінічні прояви печінкової недостатності. Етапи розвитку печінкової коми. Діагностування клінічних ознак печінкової недостатності. Критерії оцінювання тяжкості печінкової недостатності. Обстеження пацієнта з печінковою недостатністю відповідно до протоколів.

Діагностика синдромів при захворюваннях сечової системи: набряковий, больовий і сечовий на основі даних клінічного обстеження. Виявлення набряків різними методами. Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Проаналізувати схему послідовності обстеження пацієнта з цими синдромами. Аналіз хвороб пацієнтів.

Змістовний модуль 3. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями травної, ендокринної, сечової, нервової систем та органів кровотворення

Конкретні цілі:

- проводити суб'єктивне обстеження пацієнтів із захворюваннями травної, сечової, ендокринної, нервової, кістково-м'язової систем та кровотворних органів;
- проводити об'єктивне обстеження пацієнтів (огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) із захворюваннями названих систем;
- виявляти основні клінічні прояви захворювань травної, сечової, ендокринної, нервової систем;
- виявляти основні клінічні прояви уражень кістково-м'язової системи;
- установлювати попередні клінічні діагнози;
- знати класифікацію анемії та гемобластозів;
- знати клінічні прояви захворювань органів кровотворення;
- скласти план додаткового обстеження при захворюваннях травної, сечової, нервової, ендокринної систем та органів кровотворення;
- дотримуватися правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

Тема 1. Методика обстеження пацієнта з анемічним синдромом. Особливості обстеження пацієнта з гемобластозами

Анемічний синдром. Відмінність між анемією, гемодилуцією та олігемією. Класифікація анемії. Диференціальна діагностика анемії на підставі даних клінічного обстеження, загального клінічного аналізу крові та додаткових методів обстеження. Схема обстеження пацієнтів з анеміями.

Гемобластози. Класифікація гемобластозів. Обстеження пацієнтів із захворюваннями органів кровотворення. Диференціальна діагностика мієлоїдних і лімфоїдних гемобластозів на основі клінічних проявів та лабораторних досліджень. Аналіз хвороб пацієнтів.

Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки під час роботи з біологічним матеріалом.

Тема 2. Методика обстеження пацієнта з патологією ендокринної, нервової, кістково-м'язової систем

Обстеження пацієнтів з ендокринною патологією. Значення розпитування, скарг при захворюваннях підшлункової залози. Синдроми зовнішньосекреторної та внутрішньосекреторної недостатності підшлункової залози. Пальпація підшлункової залози. Дослідження зовнішньосекреторної функції (визначення рівня глюкози в крові та сечі).

Основні клінічні прояви ендокринних захворювань. Огляд пацієнтів з ендокринною патологією (вираз обличчя, зріст, пропорції тіла, маса тіла, характер шкіри, волосяний покрив, м'язова система). Огляд та пальпація шиї, ячок і мошонки.

Лабораторні та інструментальні методів обстеження в діагностиці ендокринної патології: визначення основного обміну, рівня гормонів щитоподібної залози, рівня глюкози в крові та сечі, радіоізотопні методи обстеження залоз тощо.

Обстеження пацієнтів з патологією нервової системи. Основні клінічні прояви захворювань нервової системи.

Обстеження кістково-суглобової системи. Основні клінічні прояви уражень кістково-м'язової системи (біль у суглобах, хребті, м'язах, м'язова слабкість, підвищення місцевої температури тіла, деформація суглобів, утруднення рухів в суглобах, кульгавість, мерзлякуватість ніг, моноплегія, параплегія, сколіоз, лордоз, кіфоз, порушення ходи, ураження шкіри тощо).

Аналіз хвороб пацієнтів з цією патологією. Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та техніки безпеки.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
<i>Змістовний модуль 1. Методи клінічного обстеження пацієнтів</i>					
Тема 1. Здоров'я, передхвороба, хвороба. Роль і значення спадкового та алергологічного анамнезу в діагностиці	8	-	2	6	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Тема 2. Методи клінічного обстеження пацієнтів	10	-	2	8	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Тема 1. Обстеження та оцінювання стану дихальної та серцево-судинної систем	20	4	8	8	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Тема 1. Обстеження та оцінка стану травної, сечової, ендокринної та нервової систем, зору та слуху	24	4	8	12	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Усього годин за змістовний модуль 1	62	8	20	34	
<i>Змістовний модуль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання та кровообігу</i>					
Тема 1. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання	14	2	4	8	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Тема 1. Оцінка стану організму пацієнтів із захворюваннями серця та судин	32	8	12	12	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	46	10	16	20	
<i>Змістовний модуль 3. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями травної, ендокринної, сечової, нервової систем та органів кровотворення</i>					
Тема 1. Клінічні синдроми порушень травної та сечової	16	2	10	4	Підготовка огляду наукової літератури

систем. Обстеження пацієнтів					та написання реферату за однією з тем
Тема 1. Фізичні методи обстеження та лабораторна діагностика при захворюваннях органів кровотворення	10	2	4	4	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Тема 2. Оцінювання стану організму людини при патології ендокринної, нервової, кістково-м'язової систем	10	2	4	4	Підготовка огляду наукової літератури та написання реферату за однією з тем
Разом за змістовим модулем 2	36	6	18	12	
Індивідуальна робота (за наявності)					
Підсумковий модульний контроль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями	6		2	4	
УСЬОГО ГОДИН	150	24	56	70	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
<i>Змістовний модуль 1. Методи клінічного обстеження пацієнтів</i>		
1.	Оцінювання стану дихальної системи	2
2.	Оцінювання стану серцево-судинної системи	2
3.	Оцінювання стану системи травлення	2
4.	Дослідження сечової, нервової та ендокринної систем	2
	Усього	8
<i>Змістовний модуль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання та кровообігу</i>		
5.	Основні клінічні синдроми захворювань органів дихання	2
6.	Обстеження пацієнта із синдромами недостатності кровообігу, больовим синдромом у лівій половині грудної клітки	2
7.	Обстеження пацієнта із синдромом порушення ритму серця	2
8.	Діагностика синдрому ішемії та ушкодження міокарда	2
9.	Особливості обстеження пацієнта з гіпертензивним синдромом	2
	Усього	10
<i>Змістовний модуль 3. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями травної, ендокринної, сечової, нервової систем та органів кровотворення</i>		
10.	Обстеження пацієнта із захворюваннями печінки та жовчних шляхів	2
11.	Основні клінічні синдроми із захворюваннями сечової системи та особливості обстеження пацієнта	2
12.	Фізичні методи обстеження та лабораторна діагностика при захворюваннях ендокринної системи та органів кровотворення	2
	Усього	6
	Разом	24

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
<i>Змістовний модуль 1. Методи клінічного обстеження пацієнтів</i>		
1.	Здоров'я, передхвороба, хвороба. Загальні адаптаційні реакції - основа реактивності організму. Стрес та виникнення захворювань. Роль і значення спадкового та алергологічного анамнезу в діагностиці захворювань. Визначення старіння людини, як закономірного, біологічного процесу. Особливості роботи медичної сестри з особами похилого віку.	2
2.	Основні та додаткові методи клінічного обстеження хворого.	2
3.	Опитування пацієнтів з патологією органів дихання.	2
4.	Фізичні методи обстеження системи дихання	2
5.	Опитування пацієнтів з патологією серцево-судинної системи	2
6.	Фізичні методи обстеження серцево-судинної системи	2
7.	Опитування пацієнтів з патологією органів травлення.	2
8.	Фізичні методи обстеження системи травлення	2
9.	Дослідження сечової системи	2
10.	Дослідження ендокринної та кровотворної систем	2
	Усього	20

Змістовний модуль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання та кровообігу		
11-12.	Діагностика синдрому ущільнення бронхолегеневої тканини та синдрому бронхоспазму, синдрому наявності рідини в плевральній порожнині, порожнини (деструкції) в легеневій тканині, підвищеної пневматизації. Гостра та хронічна дихальна недостатність.	4
13.	Обстеження пацієнта з больовим синдромом у лівій половині грудної клітки	2
14.	Обстеження хворого із синдромом ішемії та ураження міокарду	2
15.	Обстеження пацієнта з гіпертензивним синдромом	2
16-17.	Особливості обстеження пацієнта із синдромом порушення ритму серця	4
18.	Особливості обстеження пацієнта із синдромом недостатності кровообігу	2
	Усього	16
Змістовний модуль 3. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями травної, ендокринної, сечової, нервової систем та органів кровотворення		
19.	Основні клінічні синдроми в разі захворювань шлунка та патології тонкого і товстого кишківника	2
20-21.	Особливості обстеження пацієнтів із захворюваннями печінки, жовчовивідних шляхів та підшлункової залози	4
22.	Методика обстеження пацієнта з набряковим синдромом	2
23.	Методика обстеження пацієнта з больовим, сечовим та нефротичним синдромом	2
24.	Методика обстеження пацієнта з анемічним синдромом.	2
25.	Особливості обстеження пацієнта з гемобластозами	2
26.	Методика обстеження пацієнта з патологією ендокринної та нервової систем	2
27.	Методика обстеження пацієнта з патологією кістково-м'язової системи	2
	Усього	18
	Модульний контроль. Обстеження та оцінка стану здоров'я людини	2
	Разом	56

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
Змістовний модуль 1. Методи клінічного обстеження пацієнтів		
1.	Методи визначення функціонального стану дихальної системи	4
2.	Інструментальні методи функціональної діагностики роботи серця	4
3.	Ультразвукова діагностика. Суть цього діагностичного методу в обстеженні внутрішніх органів	4
4.	Методика шлункового зондування	2
5.	Методика дуоденального зондування	4
6.	Ендоскопічне дослідження органів травлення	4
7.	Рентгенологічне дослідження органів шлунку і кишок	2
8.	Комп'ютерна томографія, суть діагностичного методу	2
9.	Обстеження кровоносних судин	2
10.	Рентгенологічне дослідження шлунку і кишок	2
11.	Лабораторні дослідження крові, сечі, калу, харкотиння	4
	Усього	34

Змістовний модуль 2. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями органів дихання та кровообігу		
12.	Плевральна пункція, її діагностичне значення	4
13.	Робота в кабінеті електрокардіодіагностики	4
14.	Функціональні методи дослідження серцево-судинної системи	4
15.	Аналіз електрокардіограми здорової людини	4
16.	Диференціальна діагностика артеріальних гіпертензій	4
	Усього	20
Змістовний модуль 3. Оцінка стану організму пацієнта із захворюваннями травної, ендокринної, сечової, нервової систем та органів кровотворення		
17.	Методика виявлення внутрішньо- і зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози	4
18.	Обстеження пацієнтів з ендокринною патологією	4
19.	Особливості обстеження суглобів	4
	Усього	12
	Підготовка до модульного контролю	4
	Разом	70

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента (ІСРС) залежить від її обсягу і значимості. Бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

1. Підготовка реферативних повідомлень щодо сучасних методів обстеження та діагностики з виступом на практичному занятті:
  - Методи дослідження при патології органів дихання.
  - Методи дослідження при патології органів травлення.
  - Методи дослідження при патології серцево-судинної системи.
  - Методи дослідження при патології сечовидільної системи.
  - Методи дослідження при патології ендокринної системи.

15. Завдання для самостійної роботи

Перелік теоретичних питань до підсумкового модульного контролю

1. Здоров'я, передхвороба, хвороба. Стандарти здоров'я.
2. Загальні елементи сестринського діагнозу
3. Деонтологічні аспекти у роботі медичної сестри
4. Методи клінічного обстеження пацієнта
5. Суб'єктивні методи обстеження хворого. Опитування пацієнта, його значення та схема
6. Об'єктивні методи обстеження пацієнта. Огляд та його значення. Методи та послідовність проведення огляду
7. Загальні принципи методів пальпації, перкусії, аускультації. Їх діагностичне значення
8. Антропометрія. Методи антропометрії, їх значення в оцінці стану здоров'я
9. Термометрія. Види температурних кривих.
10. Лабораторні методи дослідження. Їх значення в оцінці стану здоров'я
11. Показники загального аналізу крові. Їх значення для визначення патологічних станів
12. Показники загального аналізу сечі. Їх значення для визначення патологічних станів
13. Дослідження біологічних рідин. Їх значення для визначення патологічних станів
14. Біохімічний аналіз крові. Основні показники, їх діагностичне значення
15. Рентгенологічні методи дослідження, їх значення для виявлення стану здоров'я та патологічних відхилень
16. Ендоскопічні методи дослідження, особливості застосування

17. Ультразвукові методи дослідження, їх діагностичне застосування
18. Функціональні методи дослідження, їх діагностичне значення
19. Радіоізотопні методи дослідження, їх значення в діагностиці
20. Основні скарги і клінічні прояви при захворюваннях органів дихання
21. Пальпація грудної клітки. Діагностична цінність визначення голосового тремтіння
22. Перкусія легень порівняльна і топографічна. Патологічні перкуторні звуки над легеньми
23. Аускультация легень в нормі і при патологічних станах
24. Додаткові методи дослідження органів дихання.
25. Основні скарги і клінічні прояви захворювання серцево-судинної системи
26. Діагностичне значення пальпації органів серцево-судинної системи. Порядок їх проведення
27. Перкусія серця. Визначення розмірів і форми серця
28. Аускультация серця. Точки вислуховування серця.
29. Шуми серця, механізми їх утворення
30. Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи
31. Провідна системи серця
32. Характеристика нормальної електрокардіограми серця. Механізми утворення основних зубців та інтервалів
33. Основні скарги та клінічні прояви захворювань органів травлення
34. Діагностичне значення поверхневої і глибокої ковзаючої пальпації органів черевної порожнини. Порядок її проведення
35. Основні скарги та клінічні прояви при захворюваннях сечовидільної системи
36. Пальпація нирок. Симптом Пастернацького, його діагностичне значення
37. Лабораторні та інструментальні методи дослідження сечовидільної системи
38. Скарги та клінічні прояви захворювань органів кровотворної системи
39. Зміни в загальному аналізі крові при різних видах анемії
40. Зміни в загальному аналізі крові при гострих і хронічних гемобластозах
41. Скарги та клінічні прояви захворювань ендокринної системи
42. Особливості огляду хворих з ендокринною патологією
43. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в діагностиці ендокринних захворювань
44. Скарги та клінічні прояви при захворюваннях опорно – рухового апарату
45. Значення об'єктивного та додаткових методів обстеження для визначення захворювань суглобів
46. Гостра та хронічна дихальна недостатність
47. Диференціальний діагноз бронхіальної астми та хронічних обструктивних захворювань легень
48. Судинна недостатність. Діагностика, клінічні прояви
49. Гостра ліво- і правошлуночкова недостатність
50. Синдроми хронічної недостатності кровообігу. Класифікація
51. Причини гострого болю в ділянці серця. Клінічні прояви основних захворювань
52. Синдром ішемії та ураження міокарда при ішемічній хворобі серця, основні клінічні прояви, діагностика
53. Аритмії. Визначення, поняття, етіологія
54. Класифікація аритмій. Загальні клінічні прояви. Діагностика
55. Причини розвитку артеріальної гіпертензії. Класифікація. Ускладнення
56. Диференціальна діагностика артеріальної гіпертензії
57. Диференціальна діагностика серцевої та бронхіальної астми
58. Шлункова диспепсія, її прояви, їх діагностичне значення
59. Особливості больового синдрому при захворюваннях шлунка
60. Ознаки шлункової кровотечі, її діагностичне значення
61. Методи визначення *Helicobacter pylori*
62. Види жовтяниць. Диференціальна діагностика жовтяниць
63. Симптоми і синдроми захворювання жовчного міхура. Методи діагностики
64. Основні синдроми захворювання підшлункової залози
65. Синдром подразнення товстої кишки
66. Методи діагностики захворювань кишечника

67. Особливості дизуричних розладів при захворюваннях нирок
68. Сечовий синдром. Діагностичне значення при захворюваннях нирок
69. Нефротичний синдром. Прояви та причини
70. Лабораторні методи діагностики захворювань нирок
71. Об'єктивні методи обстеження органів при захворюваннях кровотворної системи (огляд, пальпація, перкусія, аускультация)
72. Анемія: визначення поняття. Діагностичний пошук при синдромі анемії
73. Диференціальний діагноз анемії
74. Синдром лімфоїдної проліферації: Визначення та діагностичний пошук
75. Лімфаденопатії. Причини та особливості при різних патологічних станах
76. Захворювання щитоподібної залози. Методи діагностики
77. Захворювання наднирників. Методи діагностики
78. Захворювання гіпофізу. Методи діагностики
79. Особливості гіпо- та гіперглікемічної коми
80. Методи діагностики гіпо- та гіперглікемічної коми

Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового модульного контролю

Медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження в умовах ЗОЗ та вдома шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп чи їхніми родичами, хворою дитиною та її батьками, та проведення об'єктивного обстеження уміти:

1. Оцінювати загальний стан пацієнта різних вікових періодів.
2. Проводити загальне оцінювання поведінки.
3. Оцінювати положення тіла (активне, пасивне, вимушене), вираз обличчя.
4. Оцінювати стан свідомості.
5. Проводити огляд:
  - шкіри, підшкірної основи, оцінювати висипку;
  - периферійних лімфатичних вузлів;
  - голови та обличчя;
  - зіва та мигдаликів;
  - носа;
  - вух;
  - волосся (в тому числі на педикульоз);
  - губ, ротової порожнини, язика;
  - зубів (молочних та постійних), визначати відповідність схемі прорізування зубів;
  - шиї, щитоподібної залози;
  - нігтів.
6. Проводити пальпацію:
  - шкіри, підшкірної основи;
  - периферійних лімфатичних вузлів;
  - шиї, щитоподібної залози;
  - ураженої ділянки
  - кінцівок, живота.
7. За допомогою медичного обладнання проводити антропометричні виміри.
8. Оцінювати фізичний розвиток людини за допомогою стандартних таблиць, графіків фізичного розвитку, індексу маси тіла (ІМТ).
9. Визначати стан живлення.
10. Вимірювати температуру тіла та здійснювати реєстрацію в температурному листку.
11. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, за допомогою медичного обладнання, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей дихальної системи у пацієнтів різних вікових груп, вміти проводити:
  - оцінювання характеру кашлю;
  - оцінювання мокротиння;
  - огляд грудної клітки;
  - підрахунок частоти дихання, реєстрацію даних у температурному листку;

- пальпацію грудної клітки;
  - спірометрію (визначення ЖСЛ) ;
  - перкусію, аускультацию грудної клітки;
  - визначення окружності грудної клітки під час вдиху та видиху.
12. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей системи кровообігу у пацієнтів різних вікових груп, уміти:
- визначати серцевий поштовх;
  - проводити перкусію та аускультацию серця;
  - визначати частоту серцевих скорочень;
  - визначати властивості пульсу та реєструвати його в температурному листку;
  - вимірювати артеріальний тиск на руках та ногах, оцінювати його результати та реєструвати його в температурному листку.
13. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта за допомогою медичного обладнання, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей опорно-рухового апарату, в пацієнтів різних вікових груп, вміти проводити:
- огляд та пальпацію м'язів, хребта, кінцівок та суглобів;
  - вимірювання об'єму рухів у суглобах.
14. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, за допомогою медичного обладнання, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей органів травлення, вміти проводити та оцінювати у пацієнтів різних вікових груп:
- оцінювання блювотних мас
  - оцінювання випорожнень;
  - огляд живота;
  - поверхневу пальпацію живота;
  - перкусію живота (визначення метеоризму та асцити);
  - аускультацию живота;
  - перевірку симптому Щоткіна-Блюмберга.
15. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей сечовидільної системи у пацієнтів різних вікових груп, уміти проводити:
- огляд зовнішніх сечових і статевих органів;
  - перевірку симптому Пастернацького;
  - оцінювання сечі та сечовипускання;
  - визначення добового діурезу;
  - визначення водного балансу.
16. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, за допомогою медичного інструментарію, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей нервової системи у пацієнтів різних вікових груп, уміти:
- оцінювати нервово-психічний розвиток;
  - перевіряти набуті уміння і навички;
  - оцінювати моторику;
  - оцінювати сенсорні реакції;
  - оцінювати статику;
  - оцінювати мову;
- оцінювати емоції та соціальну поведінку.
17. Користуючись схемою і методикою обстеження пацієнта, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей органу зору у пацієнтів різних вікових груп, уміти:
- визначати гостроту зору;
  - визначати поле зору;
  - визначати сприймання кольорів - досліджувати бінокулярний зір;
  - визначати кут косоокості;
  - проводити пальпацію ока.

18. Користуючись схемою й методикою обстеження пацієнта, за допомогою медичного інструментарію, спираючись на знання анатомо-фізіологічних особливостей вуха, горла, носа у пацієнтів різних вікових груп, уміти проводити:
  - огляд та пальпацію ділянки зовнішнього вуха та козлика;
  - дослідження слуху шепітною та розмовною мовами.
19. Підготовка пацієнта до інструментальних обстежень, забір і скерування біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, в умовах ЗОЗ та в домашніх умовах з метою проведення лабораторних досліджень за допомогою лабораторного обладнання вміти:

пацієнта до різних видів лабораторних досліджень - проводити забір крові на біохімічні та серологічні дослідження - визначати рівень глюкози в крові за допомогою тест-смужок, глюкометра

  - проводити забір та посів крові для бактеріологічного дослідження
  - брати мазки та змиви з носоглотки на вірусологічне дослідження
  - брати мазки з мигдаликів, зіву і носа для бактеріологічного дослідження, зокрема, на збудник дифтерії
  - брати мазки з носоглотки у випадку підозріння на менінгококову інфекцію
  - проводити забір харкотиння для лабораторного дослідження
  - проводити забір блювотних мас і промивних вод шлунка для лабораторного дослідження
  - проводити забір калу для копрологічного дослідження та виявлення яєць і личинок гельмінтів
  - проводити забір калу на бактеріологічне дослідження
  - проводити забір калу для дослідження на приховану кров
  - проводити забір шлункового та дуоденального вмісту - проводити забір сечі для загального аналізу
  - проводити забір сечі для дослідження за методом Нечипоренка - проводити забір сечі для дослідження за Зимницьким
  - проводити забір сечі для біохімічних досліджень
  - проводити забір сечі на фенілкетонурію
  - проводити забір сечі на глюкозу
  - проводити забір сечі для бактеріологічного дослідження
  - проводити забір біологічного матеріалу від пацієнтів з підозрою на особливо небезпечні інфекції
  - проводити спірометрію та біоімпедансометрію
  - оцінювати результати основних показників крові, сечі, мокротиння, калу тощо.
20. Підготовка пацієнта до інструментальних обстежень умовах ЗОЗ та в домашніх умовах:
  - рентгенологічного дослідження різних органів і систем;
  - проводити проби на чутливість до контрастної речовини;
  - бронхоскопії;
  - езофагогастродуоденоскопії;
  - цистоскопії;
  - ультразвукового дослідження органів черевної порожнини та малого таза;
  - радіоізотопного дослідження;
  - плевральної, стеральної, люмбальної, абдомінальної пункцій та пункцій суглобів, спостерігати за пацієнтом після процедури;
  - проводити електрокардіографію;
  - виписувати скерування на лабораторні дослідження та інструментальні обстеження;
  - доставляти біологічний матеріал в лабораторію;
  - відбирати проби продуктів для скерування на лабораторні дослідження (у разі розслідування випадків харчових отруєнь та інших невідкладних випадків).

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до *«Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).*

Оцінка з дисципліни “Обстеження та оцінка стану здоров’я” є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів і включає три форми контролю рівня знань студентів.

1. Початковий рівень визначається на першому практичному занятті і включає перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчали на попередніх курсах (анатомія людини, основи медсестринства, медсестринство у внутрішній медицині). Контроль проводять методом фронтального усного опитування.

2. Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті. Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: контроль практичних навичок, вирішення ситуаційних та тестових завдань.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

3. Підсумковий контроль:

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Проведення підсумкового контролю включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав *не менше 50 балів*.

Підсумковий контроль теоретичних знань, набутих практичних навичок та вмінь проводять в три етапи.

I етап – тестовий комп'ютерний контроль рівня теоретичної підготовки студентів. Кожному студенту пропонуються 30 тестів, які оцінюються в 1 бал за кожний тест.

II етап - перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок.

III етап – розв'язування ситуаційних задач (2) або індивідуальна контрольна письмова робота, яка містить 10 контрольних запитань.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час модульного контролю складає 80, причому максимальна кількість балів за демонстрацію виконання практичної навички складає 30 балів (практичну навичку виконано методично вірно - 30 балів, виконано з недоліком, виправленим студентом самостійно - 25 балів, виправлено студентом після зауваження викладача - 20 балів, не виконано - 0 балів), за вирішення ситуаційних задач - 20 (10 балів за кожну задачу), за відповідь на питання тест-контролю - 30 балів. Модульний контроль зараховується студентові, якщо за результатами тестування він набрав не менше 20 балів, вирішив не менше 1 ситуаційної задачі (10 балів) та за виконання практичної навички отримав не менше 20 балів.

Мінімальна сумарна оцінка за підсумковий модульний контроль - 50 балів.

17. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка з дисципліни визначається відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані всі змістовні модулі з дисципліни.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні практичних навичок відповідно до переліку, визначеного програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%) за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей під час кожного з практичних занять та під час самостійної роботи. Для контролю застосовують наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: контроль виконання практичних навичок, розв'язування ситуаційних задач, тест-контроль теоретичної підготовки.

Поточне оцінювання студентів по відповідних темах проводять за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінку " відмінно " виставляють у випадку, коли студент знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності;

Оцінку "добре" виставляють за умови, коли студент знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках;

Оцінку "задовільно" виставляють студентові на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінку "незадовільно" виставляють у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам "задовільної оцінки".

Зважаючи на кількість практичних занять перерахунок оцінок у багатобальну шкалу здійснюється наступним чином:

Модуль з дисципліни (27 практичних занять): оцінка "відмінно" – 4,4 балів, оцінка "добре" – 3,5 балів, оцінка "задовільно" – 2,6 балів, оцінка "незадовільно" - 0 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, дорівнює 120 балів. Вона вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "відмінно" на кожному практичному занятті: $27 \times 4,3 = 118,8$ балів + 1,2 бали за ІРС=120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "задовільно" на кожному занятті: $27 \times 2,6 = 70,2$ бали.

До модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму та отримали за поточну діяльність не менше 70,2 балів.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1	3 (№№ 1-27)	27	4,4	3,5	2,6	0	1,2	70,2

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час модульного контролю складає 80, причому максимальна кількість балів за демонстрацію виконання практичної навички складає 30 балів (практичну навичку виконано методично вірно - 30 балів, виконано з недоліком, виправленим студентом самостійно - 25 балів, виправлено студентом після зауваження викладача - 20 балів, не виконано - 0 балів), за вирішення ситуаційних задач - 20 (10 балів за кожну задачу), за відповідь на питання тест-контролю - 30 балів. Модульний контроль зараховується студентові, якщо за результатами тестування він набрав не менше 20 балів, вирішив не менше 1ситуаційної задачі (10балів) та за виконання практичної навички отримав не менше 20 балів. Мінімальна сумарна оцінка за підсумковий модульний контроль - 50 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент (поточна навчальна діяльність та підсумковий модульний контроль), становить 200 балів.

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться деканатами для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але які не отримали оцінку «зараховано». Ця категорія студентів має право на перескладання заліку.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення дисципліни.

Студенти, які набрали кількість балів з дисципліни, що відповідає оцінці «не зараховано» (за рейтингом деканату оцінки «FX», «F»), не вносяться до переліку студентів, що ранжуються в деканатах, навіть після перескладання заліку з дисципліни і отримання оцінки «зараховано». Такі студенти після перескладання автоматично в рейтингах деканатів отримують оцінку «Е».

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова)

1. Обстеження та оцінка стану здоров'я людини: навчальний посібник, частина перша / В.А. Гайдуков, І.А. Плеш, Л.Д. Борейко, Н.О. Сливка, О.І. Юрків, І.М. Маринчина. – Чернівці: Медуніверситет, 2019. – 191 с.
2. Обстеження та оцінка стану здоров'я людини: навчальний посібник, частина друга / Н.О. Сливка, В.А. Гайдуков, Ф.В. Кузик, М.І. Бачу, Д.К. Григорєць – Чернівці: Місто, 2020. – 157 с.
3. Кучанська Г. Обстеження та оцінка стану здоров'я людини: електронний підручник. - Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, 2022. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://cutt.ly/ZDSksRa>
4. Пропедевтика внутрішньої медицини : підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін. ; за ред. О.Г. Яворського. — 6-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2020. — 552 с. + 12 с. кольор. вкл. + Електронний додаток [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://link.medpublish.com.ua/75323.rar>
5. Свінцицький А. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник— К.: Медицина, 2019. – 1088 с.

Допоміжна

1. Стасишин О.С., Стасюк В.В., Бандура І.М., Вібла І.В. та ін. Медсестринство у внутрішній медицині. – К.: Медицина, 2019. - 496 с.
2. Костенко І.Ф. Обстеження та оцінювання стану здоров'я людини. – К.: Медицина, 2014. - 280 с.
3. Обстеження та оцінка стану здоров'я: Підручник / Т.О. Антропова, А.А. Писарєв, О.І. Колісниченко. – К.: Медицина, 2006. – 352 с.
4. Середюк Н.М. Внутрішня медицина./ Сердюк Н.М. – К.: «Медицина», 2015. - 686с.

5. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. – 4-е вид., випр. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 552.
6. Ковальова, О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н. А. Пропедевтика внутрішньої медицини : [підручник для студентів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації] / О. М. Ковальова, 35 Н. А. Сафаргаліна-Корнілова. - К. : Медицина, 2016. - 720 с.
7. Касевич Н.М., Петряшев І.О., Сліпченко В.В. та ін.; Сестринська справа: підручник (ВНЗ III р.а.) / за ред.. В.І. Литвиненка.- 3-є вид., випр.. - К.:Медицина, 2017. -816 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.bsmu.edu.ua/> Дистанційне середовище "MOODLE" БДМУ. – Дисципліна " Обстеження та оцінка стану здоров'я ". – Методичні вказівки. Конспекти. Ситуаційні задачі. Тести для самоконтролю. Аудіо- та відеоматеріали, мультимедійні презентації.
2. Пропедевтика внутрішньої медицини. Навчально-методичний посібник до практичних занять та самостійної роботи студентів з внутрішньої медицини. Запорізький державний медичний університет, кафедра загальної практики-сімейної медицини та внутрішніх хвороб – Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс] – режим доступу http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/1060/1/15Pos_Prop_VN_2kurs_stom.pdf
3. Електронний журнал «Медична справа» [Електронний ресурс] – режим доступу <https://www.medsprava.com.ua/>
4. Внутрішня медицина – Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс] – режим доступу https://pidruchniki.com/77840/meditsina/vnutrishnya_meditsina
5. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця. Фізикальні методи обстеження дихальної системи (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=o3V4Z6EVz94>
6. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця. Фізикальні методи обстеження серцево-судинної системи (офіційна версія), 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=kgFHCzxEvVU&t=68s>
7. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця.Фізикальні методи обстеження ШКТ (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=NAX7TtsWByc>
8. OSCE-1.НМУ ім.О.О.Богомольця.Методика реєстрації ЕКГ (офіційна версія), 2017. – <https://www.youtube.com/watch?v=16P0uuZK1CA&t=204s>

19. УКЛАДАЧ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Борейко Лілія Дмитрівна, кандидат медичних наук, доцент